

המאבק למען העסקה ישירה בחיפה והאזור דוח פעילות הפרויקט ב- 2017

חברות צוות ההיגוי של פרויקט "עובדות קבלן",

אשה לאשה, מרכז פמיניסטי חיפה

امراة لامراة — مركز نسوي حيفا

דצמבר, 2017

امراة لامراة - مركز نسوي حيفا. شارع ارلوزوروف 118, حيفا 33276 تلفون: 04-8650977 فاكس: 04-8641072
אשה לאשה - מרכז פמיניסטי חיפה, רחוב ארלזורוב 118, חיפה 33276, טל. 04-8650977, פקס. 04-8641072
Isha L' Isha - Haifa Feminist Center, 118 Arlozorov St., Haifa 33276, Tel. 04-8650977, Fax. 04-8641072
www.isha.org.il isha@isha.org.il

פרויקט מאבק למען העסקה ישירה בחיפה והאזור – דיווח פעילות 2017

"אשה לאשה – מרכז פמיניסטי, חיפה"

"אשה לאשה" הוקמה בשנת 1983 והיא ממשיכת דרכה של קבוצת הנשים הפמיניסטיות מחיפה שהנהיגו את המאבק לזכויות הנשים בשנות השבעים. אנו קהילת נשים הפועלת מתוך רצון לקיים הבנה ושותפות בין הנשים בישראל, ללא הבדל דת, לאום, עדה, העדפה מינית ומעמד כלכלי. "אשה לאשה" היא המרכז הפמיניסטי הוותיק ביותר בישראל ואחד הקולות המובילים במאבק למען זכויות נשים בארץ.

רקע

על פעילות הפרויקט

פעילות פרויקט "מאבק למען העסקה ישירה בחיפה והאזור" של ארגון "אשה לאשה – מרכז פמיניסטי, חיפה" (להלן: "אשה לאשה") במהלך שנת 2017, היא המשך ישיר לניסיונות שנעשו במהלך השנים האחרונות על-ידינו כארגון ועל-ידי חברות מועצת העיר, להנעת מהלך למעבר להעסקה ישירה של עובדות הניקיון בעיריית חיפה.

בשונה מבעבר, בשנת הפעילות הנוכחית שלנו, החלטנו לצרף למאמץ להנעת תהליך מעבר להעסקה ישירה של עובדות העירייה, גם מהלך להיכרות עם מציאות חייהן של עובדות קבלן בסקטורים שונים בחיפה והאזור, מתוך ניסיון להעלאת מודעות למצבן ועידוד לנשים עצמן לפעול יחד אתנו להנעת מאבק לשינוי דפוסי העסקה נצלניים. כנגזרת מהחלטה זו, היעדים שהצבנו לעצמנו לשנת 2017, היו ניסיון להנעת מהלך לשינוי מציאות בדפוסי ההעסקה במגזר הציבורי בחיפה, המשך קידום מעבר של העסקת עובדות הניקיון המועסקות על ידי קבלן חיצוני בתחומי עיריית חיפה ושיתוף פעולה עם ארגונים הפועלים למען הבטחת זכויות עובדות הקבלן ולמען מעבר להעסקה ישירה של עובדות בגופים שונים במגזר הציבורי.

על העסקה קבלנית בעיריית חיפה

במהלך שנות השמונים, במסגרת מהלכי הפרטת המשק הישראלי, הועברו עובדות הניקיון של עיריית חיפה, כמו עובדים ועובדות רבים אחרים בעיר ובמדינה, להעסקה באמצעות חברות שירותים המעסיקות את העובדים באופן קבלני. בעשור האחרון, בעקבות הכרה בהיותו של מודל ההעסקה דרך קבלנים נצלני וכזה המושתת על בסיס שאינו הולם העסקה קבועה ומכבדת, החל תהליך חקיקה

ומאבק לשינוי חברתי, ששייב על כנו את מערך ההעסקה הישירה. נקודת המוצא של העוסקים בכך, היא כי "דפוס ההעסקה הישיר, שבו מתבצעת העבודה במסגרת יחסי עבודה ישירים בין מבצע העבודה לבין מי שנהנה ממנה, הוא הסדר העסקה הטוב ביותר לעובדים, למעסיקים ולמקבלי השירות"¹.

התפישה הפמיניסטית

העובדה כי העלאת הנושא של העסקת עובדות הניקיון לסדר היום הציבורי בעיר חיפה נעשת בשיתוף פעולה של ארגון פמיניסטי מקומי מוביל, עם נציגות ציבור וארגונים אחרים, אינה מקרית, כמובן. 75% מכלל עובדי הקבלן בישראל הן נשים, ומרבית המקצועות בהן חלה הפרטה, הם מקצועות המיוחסים ל"עבודות שירות וטיפול", שבהם שיעור גבוה של נשים. בין הפגיעות בשכר ובזכויות המצטברות המאפיינות עובדות קבלן, ניתן למנות את המאפיינים הבאים: פגיעה בשכר ובזכויות מצטברות, כמו פנסיה, חשיפה גבוהה יותר לניצול והטרדה, חוסר יכולת להתקדם ולגשת למרכזים, תלות גבוהה יותר במעסיק בשל איום הפיטורין המתמיד. בהקשר זה חשוב להזכיר, כי כאשר הופרטה עבודת עובדות הניקיון בעיריית חיפה, לא הופרטה עבודת הגברים עובדי הניקיון, המועסקים עדיין, כיאות, ישירות על-ידי העירייה.

היתרונות בהעסקה ישירה²

היתרונות הידועים כיום להעסקה ישירה, מוכיחים יפה כי מודל זה תורם לא רק לרווחת העובד/ת, אלא אף לגוף המעסיק. היתרונות העיקריים בהעסקה ישירה:

- עלויות – אין דמי תיווך, אין תשלום מע"מ, אין הוצאות בלתי צפויות, אין עלויות החלפת ספק
- ניהול עובדים – עובד/ת המרגישה חלק בלתי נפרד מארגון, תורם/ת לו יותר. בנוסף, אין תחלופה גבוהה, עובד ישיר הוא עובד בעל מחויבות אישית גבוהה, בניגוד לסברה המקובלת, המודל מאפשר גמישות תפעולית רבה יותר, באין הגדרת תפקיד קשיחה כפי שיש במכרז
- אי-תלות בקשר עם קבלנים – חובת הפיקוח על הקבלנים עולה כסף. חברות הקבלן מפרות זכויות עובדים ולעיתים יציבותן מוטלת בספק, היכולת להחליף קבלן מוגבלת.
- איכות השירות – לעובדים בהעסקה ישירה יש מחויבות גבוהה יותר, וכן היכרות טובה יותר עם הארגון ומטרתו. מועסקים ישירים פועלים לטיוב מתן שירות, בניגוד לעובדי קבלן, החוששים להוביל שינוי. העסקה ישירה משמעה שמירת הידע והמומחיות המצטבר בתוך הארגון.

¹בנימין אורלי, ליבמן אריאל, עמוס אורנה, מתווה לצמצום ההעסקה הקבלנית במגזר הציבורי בישראל, הקואליציה להעסקה ישירה, 2016, עמ' 5 (להלן – "מתווה לצמצום ההעסקה הקבלנית, 2016")
²הנתונים מתוך פרסום הקואליציה להעסקה ישירה "למה זה כדאי לך?", 2017

- העסקה ישירה כדרישה מוסרית-ערכית – "זיקת השימוש-בפועל בעבודתו של אדם יוצרת כלפיו אותן חובות מוסריות החלות על כל מעסיק כלפי עובדיו, שהרי אין מדובר בסחורה או בחפץ, אלא באדם חופשי שנברא בצלם, שפרנסתו על עמל כפיו"³.
- בנוסף, העסקה ישירה היא חלק בלתי נפרד ממאבק לצמצום ממדי העוני, שמימוש עיקריו יאפשר את צמצום תמיכת המדינה במשקי בית החיים מתחת קו העוני ועלויות משברי הבריאות⁴.

על המציאות בסביבת העבודה של עובדות קבלן בתחום הניקיון בחיפה

בתחום שירותי הניקיון בלבד, מועסקות בחיפה והאזור מאות נשים (וגברים) על-ידי חברות קבלניות. בין הגופים ששירותי הניקיון בתחומיהם מתבצעים על ידי עובדות קבלן: עיריית חיפה, אוניברסיטת חיפה, הטכניון וגופים ציבוריים ופרטיים נוספים.

"אנחנו לא עובדים, אנחנו עבדים. אנחנו נשים שקופות. אני מנקה לבדי כל יום אלפי מטרים מרובעים של חדרים שאף אחד ממי שעובד בהם לא מסתכל ולא מכיר את הסיפור האישי שמאחורי ההעסקה שלי. אנחנו לא מקבלות הדרכה על החומרים המסוכנים בהם אנחנו משתמשות ולרובנו אין שום דרך לבדוק שניתנים לנו התנאים שנקבעו בחוזה בין המוסד אותו אנחנו מנקות ובין הקבלן. אנחנו לא עובדות - אנחנו בעבדות."

תיאור זה, בא מפיה של א', עובדת ניקיון המועסקת באמצעות קבלן בגוף ציבורי גדול בחיפה, משרטט בבהירות את מציאות החיים והעבודה שמתארות העובדות איתן אנחנו מצליחות ליצור קשר. מוסיפה על כך עובדת קבלן נוספת, אף היא מועסקת במוסד ציבורי גדול בעיר חיפה:

אני מועסקת קרוב לעשר שנים במקום העבודה בתפקיד עובדת ניקיון. אני עובדת במחיצת אנשים אשר מאוד נחמדים אלי (הכוונה לעובדי המוסד הציבורי, בעל המשרות הקבועות). כל העובדים האחרים מתקדמים במהלך השנים ורק לנו עובדות הניקיון אין שום אפשרויות קידום. אפילו השכר שלנו הוא שכר מינימום גם אחרי עשר שנות עבודה. השכר הוא כל כך נמוך שאין לנו ברירה אלא לעבוד בעבודה נוספת. כל הנשים אשר עובדות איתי עובדות במקום עבודה נוסף. אנחנו לא יודעות את זכויותינו בעבודה וחוששות שיפטרו אותנו במידה ונישאל. חשוב לי מאוד לעבוד ולפרנס את משפחתי. אני לא רוצה להיות תלויה באחרים או בקצבאות של המדינה.

³ שם, עמ' 2

⁴ מתווה לצמצום ההעסקה הקבלנית, 2016, עמ' 49

עדויות אלה מצטרפות לדבריהן של עשרות עובדות בתחומי הניקיון עמן יצרנו קשר. כולן נשים מקבוצות מוחלשות, מרביתן אינן דוברות עברית כשפת אם, התלויות בפרנסה שמצאו כעובדות קבלן, לרוב במספר משרות ומקומות עבודה בו זמנית. באפקט מעגלי ציני, כתוצאה מהעומס והפרנסה הזעומה, התלות שלהן בכל מקום עבודה גוברת ומכאן הן נתונות בסד אפשרויות צר, כזה שאינו כולל לרוב מאבק ישיר על תנאי העבודה שלהן ואף לא ניסיון מקדמי ללמוד על הזכויות המגיעות להן על פי חוק.

לצערנו, בהתחשב בנתוני ההעסקה הקבלנית העצומים בעיר ובעובדה שיש בה מאות ואלפי עובדות קבלן, מעטות הן עובדות הקבלן עימן הצלחנו ליצור עמן קשר, ולו חד-פעמי. מדוע בעצם? הנה מספר מאפיינים של המציאות המקשה עלינו לגבש קבוצה קבועה של עובדות קבלן בתחום הניקיון הנפגשת בחיפה והאזור:

- עובדות הניקיון המועסקות על-ידי קבלן מגיעות מהשכבות המוחלשות ביותר של החברה הישראלית. מרביתן נשים ערביות או נשים שעלו ארצה מחבר המדינות לשעבר או מאתיופיה. מעצם השתייכותן הסוציו-אקונומית והתרבותית, הן נשים "שקופות" עבור החברה, נשים ש"תפקידן" הוא לנקות אחרינו ולהישאר בצל. במרבית המקרים העובדים המועסקים או המשתמשים האחרים במשרדים אותן מנקות הנשים, כלל אינם מכירים אותם בשם ואינם מפתחים איתן קשרים אישיים.
- רבות מהנשים עובדות הקבלן, מתפקדות במקביל כמפרנסות ומטפלות של משפחות גרעיניות – אם אימהות לילדים ואם נשים שמטפלות בהוריהן, אחיהן או חברי המשפחה המורחבת. היות והשכר השעתי אינו עולה על שכר המינימום, הן נאלצות לעבוד למחייתן שעות ארוכות ולא פנויות לפגישות וקשר מעבר לשעות העבודה
- נשים עובדות קבלן מודעות היטב לארעיות ולחוסר היציבות של עבודתן והעסקתן, וכתוצאה מכך הן חוששות לפרנסתן ונמנעות מכל קונפליקט אפשרי עם המעסיקים. עצם ההשתתפות והקשר עם קבוצות והתאגדות מקצועית נתפסות מבחינתן כמשהו שיכול להתפרש על ידי המעסיק כאיום פוטנציאלי ולכן הן נמנעות מהצטרפות.
- ישנה תחלופה גבוהה של המקומות אותן הנשים מנקות, מה שמונע פיתוח קשר אישי עם העובדים הקבועים ויצירת יחסי אמון עם המערכת, באופן שיסייע לנו להגיע לנשים ולהכיר אותן.
- כדי להצליח ליצור תקשורת טובה ואפקטיבית עם הנשים, יש צורך בפעילות דוברות שפות שונות ובפרט ערבית, רוסית ואמהרית. פערי השפה משפיעים הן על התקשורת הבין-אישית והן על היכולת להשתתף באופן פעיל ונתרם בקבוצות. לצד השפה, לפעילות מטעמנו המתקשרות עם
- הנשים חייבת להיות היכרות והבנה של הרקע החברתי-תרבותי ממנו הנשים מגיעות, כדי להצליח להניע תהליכי שינוי והעצמה. ככל שעובדות הקבלן מגיעות מרקעים מגוונים יותר, כך הקושי לאחדן תחת מטרייה קבוצתית אחת.

- ככל שאנו נפגשים עם יותר נשים המועסקות כעובדות קבלן, כך הולכת ומתחזרת לנו העובדה, כי רבות מהן כלל אינן מכירות את זכויותיהן הבסיסיות ומתוקף כך, בצירוף לנסיבות חייהן האישיות, אינן מודעות להיותן מועסקות בתנאי ניצול. לרבות מהנשים עמן נפגשנו יש תחושת הזדהות עם מקום העבודה והכרת תודה על כך שניתנת להם פרנסה. אלה, בתוספת לחשש מאיבוד מקור הפרנסה, תורמים לכך שלמעשה הן אינן עסוקות בחיפוש אחר פתרונות לשיפור תנאי העסקתן ולעיתים כלל לא מעוניינות להיפגש אתנו או לקיים עמנו שיח בנושא.

על אף קשיים אלה וקשיים נוספים העומדים בדרכנו, דרך מפגשים שקיימנו עם נשים במקומות העבודה שלהן, דרך שיתופי פעולה עם ארגונים נוספים ודרך ערבי חשיפה אליהם הקדמנו פרסום, הצלחנו במהלך החודשים הראשונים לגבש קבוצה ראשונה של נשים עובדות קבלן בחיפה, שהצטרפו אלינו במאבק לשינוי דפוסי ההעסקה הפוגעניים. אלה נשים אמיצות שלוקחות את חייהן בידיהן ואנו נעשה כל מאמץ אפשרי לדאוג לכך שהבחירה שעשו, הצטרפות אקטיבית למאבק, לא תפגע בפרנסתן. אנו גם נחושות להגיע ולהתחבר לנשים נוספות, על אף הקשיים שבדרך. ברור לנו כי פעילות קבועה ומתמשכת, היא הדרך היחידה לבסס קשרים עם הנשים. בשל כל המתואר לעיל, נדרש זמן, נדרש אורך-רוח ונדרשות פעולות המשך רבות עד שתחול התקבצות והתאגדות משמעותית של נשים אלה.

הפעילות שלנו בשנת 2017

1. שולחן עגול "מאבק למען העסקה ישירה כפעולה פמיניסטית" 20.3.17

האירוע התקיים בהובלתנו ובשיתוף ארגוני הבית של "קואליציית נשים חיפה", שכל אחד מהם הציג את הפרויקטים הפעילים שלו בתחום. את האירוע פתחה א' – עובדת ניקיון המועסקת על ידי קבלן במוסד ציבורי גדול בחיפה והציגה בפני הקהל את המציאות הפוגענית של ההעסקה ואת דרישתה לסולידריות נשית בניסיון לשינוי המצב הקיים; לאחר מכן אירחנו את שירה איתן מהקואליציה להעסקה ישירה – שסקרה את מאפייני ההעסקה, נתוני ההעסקה במשק של עובדות קבלן ואת הקמפיינים המוצלחים הרבים בהן הקואליציה הייתה שותפה בשנה האחרונה. חברת מועצת העיר חיפה (קואליציה) שרית גולן-שטיינברג הגיבה לדברים. באירוע נכחו כחמישים נשים.

2. פעולות מול עיריית חיפה למען העברת עובדות הניקיון במשרדיה להעסקה ישירה

- בשלהי השנה הקלנדרית הקודמת היינו אמורות להיפגש עם סגנית ומ"מ ראש העיר חדוה אלמוג ועם יועצת ראש העיר לשוויון מגדרי, ביאטריס רוזן-כץ, לדון בסוגיה ולהציג בפניהן את דרישתנו לשינוי המצב הקיים של העסקת עובדות מודלים חדשניים של מעבר להעסקה ישירה. בשל השריפות הגדולות שפרצו בעיר, הפגישה נדחתה לחודש פברואר. מסיבות טכניות אחרות, הפגישה נדחתה שוב.

- בהמשך לדחיות, הגשנו לעיריית חיפה בצינורות המקובלים בקשה למידע אודות נתוני העסקת עובדות הניקיון בתחומי משרדיה: היקף העבודה, מספר העובדות, אחוזי המשרה, שם הקבלן, הפיקוח על תנאי ההעסקה וכדומה. על אף הפצרותינו, בקשת מידע זו לא נענתה. לפיכך יצרנו קשר עם שתי חברות קואליציה במועצת העיר, שרית שטיינברג-גולן וערין זועבי, שהגישו את הבקשה כשאלתא רשמית, מתוך הצהרה על שיתוף פעולה אתנו.
- יצרנו קשר ישיר עם יועצת ראש העיר לענייני מגדר ובחנו יחד איתה כיצד ניתן לקדם את הנושא גם ללא פגישה עם סגנית ראש העיר. היא הגישה בקשה רשמית לזימון מפגש של עובדות הניקיון ללא נוכחות קבלן או מפקח, לבחינת מצבן.
- ביום 22.5.17 נערכה במשרדה של סגנית ראש העיר חיפה, הגב' חדוה אלמוג, פגישה ראשונית לבחינת האפשרות למעבר להעסקה ישירה של עובדות הניקיון המועסקות על ידי קבלן בעירייה.
- הפגישה נערכה בנוכחות חברות ועדת ההיגוי של הפרויקט, ביאטריס רזן-כץ ושרית שטיינברג-גולן. במהלך הפגישה הוגש לסגנית ראש העיר נייר עמדה המציג את הניתוח שלנו למצב הקיים, כולל הדגמה המבהירה כי סירוב א/נשי העירייה לבחינת מודל העסקה ישיר, מתוך הסבר כי המדובר בתוספת תקציבית, הינו שגוי בתכלית וכי ביכולתנו להדגים, בין השאר על סמך מקרים בעיריות אחרות וגופים עסקיים גדולים, כי ניתן לבצע מעבר להעסקה ישירה ללא עלויות תקציביות נוספות. חדוה אלמוג הבהירה בפגישה כי היא מחויבת למהלך ובכוונתה לכנס את הנוגעים בדבר בעירייה בהקדם ולהציג להם את ממצאינו ואת דרישתנו לפעול לשינוי המצב הקיים ולהתחיל בתהליך מדורג של העברת כל עובדות הניקיון של העירייה להעסקה ישירה.

להלן הערותינו לתחשיב עיריית חיפה והסיבות בגינן אנו בטוחות שמעבר להעסקה ישירה הוא אפשרי, היה ובדרגים המתאימים יהיה רצון והפנמה של הצורך בשינוי. על פי תשובת העירייה לשאלתה שהגישו חברות מועצת העיר שרית שטיינברג-גולן וערין זועבי, הקושי בהעברת עובדות להעסקה ישירה הוא עלות כספית גבוהה של התהליך. עיריית חיפה טוענת בתשובתה, כי מעבר להעסקה ישירה של עובדות ועובדי הניקיון משמעותה תוספת תקציבית של כ-670 אלף שקלים בשנה. חישובים שונים, סותרים את נכונותו של נתון זה, המתבסס על תחשיב שנערך לפני למעלה מארבע שנים.

ב- 2013 הוגש תחשיב לעירייה על עלות המימון הצפויה, על-ידי חברת המועצה דאז, עדנה זרצקי טולידאנו. החישובים התבססו על מחקרם של ספיבק ואמיר, שהשוו עלויות העסקה ישירה באוניברסיטת בן-גוריון לעומת העסקה באמצעות קבלנים. במחקרם עסקו ספיבק ואמיר במוסדות אקדמיים, בהם עלות ההעסקה הישירה היא גבוהה יותר מאשר במוסדות ציבור⁵. מאחר והיה זה המחקר היחידי בזמנו בתחום, החישובים שנערכו ב-2013 נעשו על-פי אותם החישובים, ללא שימוש בטבלאות המקצועיות של החוקרים, הדורשות הזנה של נתונים עדכניים

⁵ספיבק א. ואמיר מ. העסקה בלתי ישירה של עובדות ניקיון בקמפוסים של האוניברסיטאות והמכללות בישראל, 2011,

על פי מקום עבודה ספציפי. המסקנה הייתה, שהפער הצפוי לטובת העסקה קבלנית הוא 220,000 שח לשנה. באגף למשאבי אנוש, הוחלט לשלש את הסכום ל 670,000 שח – זאת, לשיטתם, בשל התקנים המחייבים של העירייה. חישוב זה של העירייה שגוי, זאת מהטעמים הבאים:

- בשנים האחרונות חל שינוי בחוקי העבודה והכללים מחמירים יותר על קבלנים, המחויבים לתשלום גבוה יותר לעובדים, דבר המשנה את התחשיב, מקטין את הפער בעלויות, ומצריך בדיקה מחושבת של ההנחה כי אכן קיים פער בעלויות לטובת העסקה קבלנית.
- רשויות מקומיות וגופים ציבוריים ופרטיים שונים, מדווחים כי המעבר להעסקה ישירה היווה מבחינתם חסכון תקציבי וכי, בניגוד לסברה המוטעית הנפוצה, אין מדובר בתוספת תקציב. כך למשל:

- סגנית ראש **עיריית קריית גת**, שולמית סהלו, מדווחת על ירידה של 13% בעלות התקציבית של העסקת עובדות הניקיון, מאז עברו להעסקה ישירה.⁶
- מנכ"ל **דיזינגוף סנטר**, רונן סלטון, מדווח על חסכון של 12% מהעברת עובדי הניקיון והאבטחה להעסקה ישירה.⁷
- מנכ"ל **עיריית רחובות**, דורון מילברג, מצהיר כי המעבר להעסקה ישירה מהווה חסכון תקציבי.⁸

לצערנו, על אף שנתונים אלה הוגשו לעיריית חיפה למעלה מחודשיים ימים לפני כתיבת דו"ח זה, לא זכינו להיות מוזמנות לפגישת המשך ולא עודכנו לגבי הנעת התהליך, כפי שהובטח לנו בפגישה. מתוך מציאות זאת אנו שוקלות כיום את צעדינו הבאים ובוחנות האם הניסיון להשפיע מתוך שיתוף פעולה עם העירייה מיצה את עצמו ואם עלינו לצאת למאבק ציבורי בנושא.

3. יצירת שיתופי פעולה עם ארגונים הפועלים למען מעבר להעסקה ישירה והגנה על זכויות עובדות קבלן

אלה הארגונים איתם יצרנו שיתופי פעולה:

- הקואליציה להעסקה ישירה
- איתך-מעכי, משפטניות למען צדק חברתי וכיאן- ארגון פמיניסטי
- סטודנטים וסטודנטיות למען העסקה ישירה באוניברסיטת חיפה – שיתוף פעולה לקראת הרצאות בפני עובדות הקבלן באוניברסיטה ותמיכה בפועלם

⁶מתווה לצמצום ההעסקה הקבלנית, 2016, עמ' 33

⁷שם, שם

⁸"דבר ראשון", כתבה בעניין המעבר להעסקה ישירה בעיריית רחובות www.davar1.co.il/56153

תוצרי שיתוף הפעולה העיקריים היו קיום ה"שולחן העגול" שהוזכר מעלה וכן החלטה על פתיחת קבוצה משותפת לעובדות קבלן מאזור חיפה והצפון. קבוצה זאת, שכבר החלה להתגבש ושהתקיימו כבר מספר מפגשי חשיפה שנועדו לקבץ אליה עובדות קבלן בתחומים שונים החיות בחיפה והאזור, תיתן למשתתפות בה מספר צירי תמיכה:

- מידע וידע על זכויות עובדות וסיכונים מקצועיים (חומרי ניקיון, דפוסי העסקה נצלניים ועוד)
- תמיכה רגשית ושיתוף
- הנעה לפעולה – היכרות עם מודלים להתאגדות עובדים, מפגש עם עובדות קבלן שהתאגדו ויצרו פעולה משותפת, מידע על עיריות וגופים ציבוריים בהם התבצע תהליך מעבר להעסקה ישירה.

4. מפגשים אישיים וקבוצתיים עם עובדות קבלן

לאורך השנה קיימנו מפגשים אישיים וקבוצתיים עם עשרות נשים המועסקות בחיפה בעבודה קבלנית. מרבית הנשים עמן נפגשנו מועסקות בניקיון מוסדות ציבוריים גדולים, ומקצתן מועסקות בחברות פרטיות ועירוניות במקצועות שונים: סיעוד, עבודה קהילתית, שירותי אנוש והוראה. מטרת המפגשים הייתה מיפוי של הסקטורים השונים בהן מועסקות נשים בעבודה קבלנית, למידת עומק של הצרכים האישיים והקבוצתיים של עובדות קבלן בתחומים שונים וכן הנעה לפעולה של נשים עובדות קבלן בתחומי הניקיון להצטרפות לקבוצות שפתחנו עם ארגונים אחרים, ללמידה על זכויותיהן ולחבירה למאבקים שונים המתנהלים בנושא – כמו מעבר להעסקה ישירה באוניברסיטאות ובאקדמיה.

פרט למפגשים עם עובדות הניקיון, התחלנו בתהליך של פגישות אישיות עם נשים המועסקות בעבודת קבלן במקצועות "אקדמיים". תהליכי ההפרטה של המשק גרמו לכך שעבודת קבלן נפוצה כיום בכל מערך החינוך והרווחה. בעיר חיפה יש, למשל, עובדות קבלן שהן עובדות סוציאליות וקהילתיות, עובדות קבלן שהן מורות ומחנכות ועובדות קבלן בעלות השכלה אקדמית ומקצועית מגוונת. תנאי העבודה והצרכים שלהן שונים, כמובן, מאלה של עובדות הניקיון המועסקות על ידי קבלנים. אך יחד עם השוני הזה, ישנם דפוסי דומים של חוסר בטחון תעסוקתי, חוסר יכולת לנהל משא ומתן על התנאים מול המעסיקים הישירים, אפליה מול בעלי תפקיד זהים שהינם בעלי תקן במערכת הציבורית, חוסר באופק קידום מקצועי וכלכלי ועוד. ככל שהפרויקט שלנו יתקדם, נרצה לשלב בו גם מאבק למען נשים אלה, בדרישה להעברתן להעסקה ישירה.

5. פעימה ראשונה בקמפיין תקשורתי "חיפה עוברת להעסקה ישירה"

בחודש ספטמבר 2017 יצאנו בפעימה הראשונה והמקדמית של הקמפיין שלנו "חיפה עוברת להעסקה ישירה". באמצעות דף פייסבוק ייעודי, העלנו לאוויר נתונים, מאמרי דעה וקריאה לציבור החיפאי להכיר במציאות חייהן של עובדות קבלן בעיר ולהצטרף למאבק למען מעבר להעסקה ישירה. בקמפיין זה יש פנייה ישירה לעיריית חיפה להעביר את עובדות הקבלן במשרדיה ובכך להיות סמל וכוח חיובי בשינוי שדה העסקה נצלני זה באזור כולו. הפעימה השנייה של הקמפיין התקשורתי תתבצע במהלך המחצית הראשונה של שנת 2018 ובקשר ישיר להיות שנה זו שנת בחירות לראשות עיריית חיפה.

העיר חיפה ואזורה כמודל למעבר להעסקה ישירה

לסיום דו"ח זה, ברצוננו להדגיש את הפוטנציאל הרב שיש למהלך מעבר להעסקה ישירה, במיצוב מחודש של חיפה כ"עיר הפועלים" וכעירייה שזכויות העובד והאדם של תושביה בראש מעייניה. המאבק להעסקה ישירה זוכה לתהודה ציבורית, לתמיכה הולכת וגוברת ולהישגים מרשימים, כולל בחיפה ובאזור (כך למשל, מעבר עובדות הניקיון בביה"ח רמב"ם). אנחנו סמוכות ובטוחות, כי מעבר להעסקה ישירה בעיריית חיפה ובגופים ציבוריים ופרטיים גדולים בעיר, יעורר עניין ויגרוור סיקור תקשורתי וציבורי אוהד.

תכניותינו להמשך

- המשך פעולה כארגון וכקואליציית ארגונים מול עיריית חיפה למען העברת עובדות הניקיון במשרדיה להעסקה ישירה.
- הקמת והפעלת קבוצת העצמה, תמיכה והענקת כלים אקטיביסטים לעובדות קבלן בחיפה, בשיתוף עם הארגונים "איתך-מעכי" ו"הקואליציה הארצית להעסקה ישירה". במסגרת המפגשים, בין השאר, בכוונתנו ללמד את הנשים כיצד לקרוא תלוש משכורת וכן ללמד אותן על הזכויות הסוציאליות להן הן זכאיות על פי חוק במקום העבודה. הקבוצות יתנהלו בשפות אותן דוברות העובדות.
- המשך קמפיין אינטרנטי להעלאת מודעות, במטרה כפולה: הגעה למשתתפות פוטנציאליות בקבוצות עובדות הקבלן שלנו והעלאת המודעות הציבורית בקרב תושבי העיר חיפה ומקבלי ההחלטות בה למצב בשטח, לפעולות שלנו ולצורך הקריטי בעידוד העירייה ומוסדות ציבוריים ופרטיים למעבר להעסקה ישירה

- המשך מפגשים אישיים וקבוצתיים עם נשים המועסקות בעיר בעבודה קבלנית, לצורך העצמה, קריאה להתאגדות, סיוע והעברת מידע על זכויותיהן השונות. מטרה נוספת של המפגשים היא המשך מיפוי המצב בשטח והתבססות על המידע הזה לצורך בניית מאבק אפקטיבי ונכון למען מעבר להעסקה ישירה
- בחינה ראשונית של אפשרותנו לסייע במאבק להעסקה ישירה של עובדות קבלן בתחומים נוספים ברשויות העירוניות והציבוריות (עובדות סוציאליות, מורות וסייעות, עובדות סיעוד ועוד)

כתבו: חברות צוות היגוי פרויקט עובדות קבלן "אשה לאשה", 2017

امرأة لإمرأة - مركز نسوي حيفا. شارع ارلوزوروف 118, حيفا 33276 تلفون: 04-8650977 فاكس: 04-8641072
אשה לאשה - מרכז פמיניסטי חיפה, רחוב ארלוזורוב 118, חיפה 33276, טל. 04-8650977, פקס. 04-8641072
Isha L' Isha - Haifa Feminist Center, 118 Arlozorov St., Haifa 33276, Tel. 04-8650977, Fax. 04-8641072
www.isha.org.il isha@isha.org.il